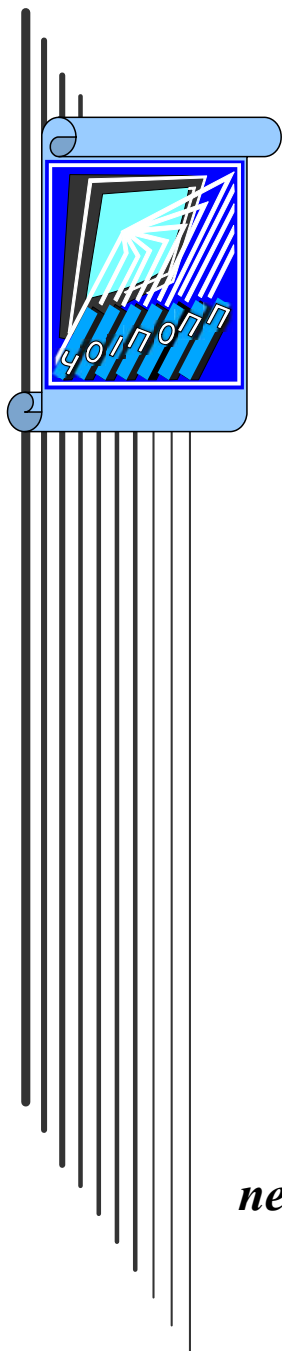

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

**Післядипломна
педагогічна освіта**

О.В.Волошенко

ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК
УЧНЯ – ОСНОВА СИСТЕМИ
ВИХОВАННЯ У ШКОЛІ

*Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників у системі післядипломної
педагогічної освіти*

Черкаси

2010

АВТОРИ:

- Волошенко О.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології завідувач кафедри психології Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників;
- Сивак О.І.** – керівник проекту «Діалог» Центру позитивної психотерапії та гуманістичних освітніх технологій

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- Підласий І.П.** – доктор педагогічних наук, професор завідувач кафедри педагогіки та філософії розвитку освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників;
- Король В.М.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького

Програма апробована на курсах підвищення кваліфікації у Черкаському ОІПОПП.

Рекомендовано до друку вченою радою ЧОІПОПП
Протокол №2 від 09.06.2010 року

ПРОГРАМА МОДУЛЯ

Актуальність модуля визначається:

- Необхідністю створення виховних систем у загальноосвітніх навчальних закладах, які відповідали б потребам особистості та суспільства, збільшували виховний потенціал педагогічних колективів.
- Потребами педагогів у знаходженні відповіді на запитання «Що? Як? Навіщо? З ким робити?», здійснюючи виховання учнів в умовах школи.
- Сучасними тенденціями до особистісно-орієнтованої взаємодії у педагогічному процесі.
- Необхідністю особистісного розвитку та творчої реалізації членів суспільства у всіх сферах життєдіяльності.

Мета модуля – формування у педагогів школи готовності моделювати і забезпечувати функціонування системи виховання, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога.

Завдання модуля:

- **Систематизувати знання щодо:**
 - розуміння понять освіта, виховання, система виховання, розвиток, особистісний розвиток;
 - цілей, будови, ознак, властивостей, призначення (функцій), зв'язків, можливостей системи виховання загальноосвітньої школи;
 - сутності, вікової динаміки, сфер особистісного розвитку;
 - реалізації командної взаємодії педагогічного колективу у вирішенні завдань системи виховання;
 - способів розв'язання проблеми виховання та моделювання системи виховання школи.
- **Сформуувати вміння:**
 - моделювати виховну систему школи, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога;

- визначати власні ролі та функції у процесі командної взаємодії;
- здійснювати рефлексію професійної діяльності на всіх її рівнях;
- діалогічної взаємодії та активного слухання;
- забезпечувати функціонування системи виховання командною взаємодією.

➤ **Розвинути установки до:**

- збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
- дозування виховного впливу відповідно до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
- критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації);
- діалогічності та рефлексії;
- командної взаємодії педагогічного колективу;
- життєтворчості;
- здоров'язбереження.

Очікувані навчальні результати модуля:

➤ **знання:**

- понять освіта, виховання, система виховання, розвиток, особистісний розвиток;
- цілей, будови, ознак, властивостей, призначення (функцій), зв'язків, можливостей системи виховання загальноосвітньої школи;
- сутності, етапів, сфер особистісного розвитку;
- принципів та етапів реалізації командної взаємодії педагогічного колективу у вирішенні завдань системи виховання;
- способів розв'язання проблеми виховання та моделювання системи виховання школи;
- сфер особистісної реалізації учня і вчителя в умовах школи.

➤ **уміння:**

- моделювати виховну систему школи, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога;
 - визначати власні ролі та функції у процесі командної взаємодії;
 - здійснювати рефлексію професійної діяльності на всіх її рівнях;
 - діалогічної взаємодії та активного слухання;
 - забезпечувати функціонування системи виховання командною взаємодією.
- **установки до:**
- збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
 - дозування виховного впливу відповідно до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
 - критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації);
 - діалогічності та рефлексії;
 - командної взаємодії педагогічного колективу;
 - життєтворчості;
 - здоров'язбереження.

Навчальна стратегія курсу

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється у тренінговому форматі поєднаному із самостійною роботою шляхом:

- розгляду навчального матеріалу на лекціях;
- виконання практичних завдань, спрямованих на набуття слухачами умінь і навичок на практиці застосовувати набуті теоретичні знання;
- виконання рефлексивних вправ;
- участі слухачів у семінарських заняттях з метою розвитку критичного мислення, установок і рис для використання у професійній діяльності здобутих знань, умінь (навичок);
- захисту міні-проектів систем виховання школи.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

Тема 1.1. Професійні можливості педагогічного працівника у забезпеченні ефективного функціонування системи виховання школи

- Виховний процес та його протиріччя.
- Подорож у педагогічні поняття: освіта, виховання, система і системне мислення, розвиток, особистість, особистісний розвиток, образи.
- SWOT-аналіз:
 - професійної діяльності учасників тренінгу у контексті системи виховання;
 - системи виховання школи.
- Проектний підхід та командна взаємодія у вирішенні протиріч системи виховання
- Формування команди у педагогічному колективі. Тест: «Командні ролі».
- Робота над образами школи та системою виховання школи (реальним та ідеальним).

Тема 1.2. Система виховання школи і особистісний розвиток її суб'єктів

- Рівні представлення діяльності педагога. Професійна еволюція педагога.
- Врахування вікової динаміки розвитку особистості у системі виховання школи.
- Особистісний розвиток вчителя і учня: духовний аспект.
- Професійні задачі і особистісний розвиток. Сфери особистісної самореалізації учнів і вчителів в умовах школи.
- Проектування майбутнього школи в образах.
- Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку.
Здоров'язбереження.
- Критерії ефективності системи виховання.
- Технології у системі виховання: влади, спілкування, творчості, життєтворчості. ІКТ-технології.
- Моделювання виховної системи власної школи: міні-проект.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ

	Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самост. робота	Підсумковий контроль	Всього год.
Вступ до модуля	0,5	0,5				1
Тема 1.1. Професійні можливості педагогічного працівника у забезпеченні ефективного функціонування системи виховання школи	2	2	1			5
Тема 1.2. Система виховання школи і особистісний розвиток її суб'єктів	2,5	5	3	4		10,5
Захист міні-проектів					1	1
Підсумки модуля					0,5	0,5
Всього год.	5	7,5	4	4	1,5	18 (+4)

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах модуля оцінюються на основі:

- виконання практичних завдань;
- участі у семінарських заняттях;
- підсумкового анкетування.

Максимальна кількість балів за вивчення всього курсу – 100.

Прохідний бал –51.

Розподіл балів:

Види навчальної діяльності	1	2	Підсумковий контроль	Всього
Практичні завдання	5	30		30
Семінарські заняття	5	10		20
Захист міні-проекту			50	50
Всього	10	40	50	100

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Вид навчальної діяльності	Тема	Час проведення, год.	Макс. оцінка
<i>Вступ до модуля</i>			-
Лекція	Презентація модуля	0.5 год.	-
Практичне заняття	Знайомство учасників, угода про співпрацю	0,5 год.	-
<i>Тема 1.1. Професійні можливості педагогічного працівника у забезпеченні ефективного функціонування системи виховання школи</i>			10
Семінарське заняття	Виховний процес та його протиріччя	0,5 год., заняття № 1	5

Лекція	Подорож у педагогічні поняття: освіта, виховання, система і системне мислення, розвиток, особистість, особистісний розвиток, образи	1 год., заняття № 1	
Практичне заняття	SWOT-аналіз професійної діяльності учасників тренінгу у контексті системи виховання. Пріоритети діяльності	1 год., заняття № 1	5
Лекція	Проектний підхід та командна взаємодія у вирішенні протиріч системи виховання	1 год., заняття № 1	
Практичне заняття	Формування команди у педагогічному колективі Тест: «Командні ролі»	1 год., заняття № 1	
Семінарське заняття	Мої сильні і слабкі сторони у процесі командної взаємодії	0,5 год., заняття № 1	
Самостійна робота	SWOT-аналіз системи виховання школи, яку представляють учасники тренінгу. Робота над образами школи та системою виховання школи (реальним та ідеальним)	2	
Тема 1.2. Система виховання школи і особистісний розвиток її суб'єктів			40
Практичне заняття	Результати SWOT-аналізу системи виховання школи, яку представляють учасники тренінгу	0,5 год., заняття № 2	10

Лекція	Рівні представлення діяльності педагога	0,5 год., заняття № 2	
Практичне заняття	Професійна еволюція педагога (гра) Моє місце у системі виховання учня	1 год., заняття № 2	
Лекція	Врахування вікової динаміки розвитку особистості у системі виховання школи	1 год., заняття № 2	
Семінарське заняття	Особистісний розвиток вчителя і учня: духовний аспект. (вправа «Цінність вихователя»)	1 год., заняття № 2	
Практичне заняття	Робота над проектом: професійні задачі і особистісний розвиток. Проектування майбутнього школи в образах. Сфери особистісної самореалізації учнів і вчителів в умовах школи.	1 год., заняття № 2	10
Семінарське заняття	Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку.	1 год., заняття № 2	
Самостійна робота	Мої професійні задачі у контексті системи виховання школи	2	-
Семінарське заняття	Критерії ефективності системи виховання	1 год., заняття № 2	10

Практичне заняття	Технології у системі виховання: влади, спілкування, творчості, життєтворчості. ІКТ-технології як складова технології спілкування. Технології здоров'язбереження у школі.	1,5 год., заняття №2	
Лекція	Способи вирішення проблем і моделювання системи виховання школи	1 год., заняття № 2	
Практичне заняття	Моделювання виховної системи власної школи: міні-проект	1 год., заняття № 2	10
Захист міні-проектів системи виховання школи		1	50
<i>Підсумки</i>		0,5	

ВСТУП ДО МОДУЛЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА

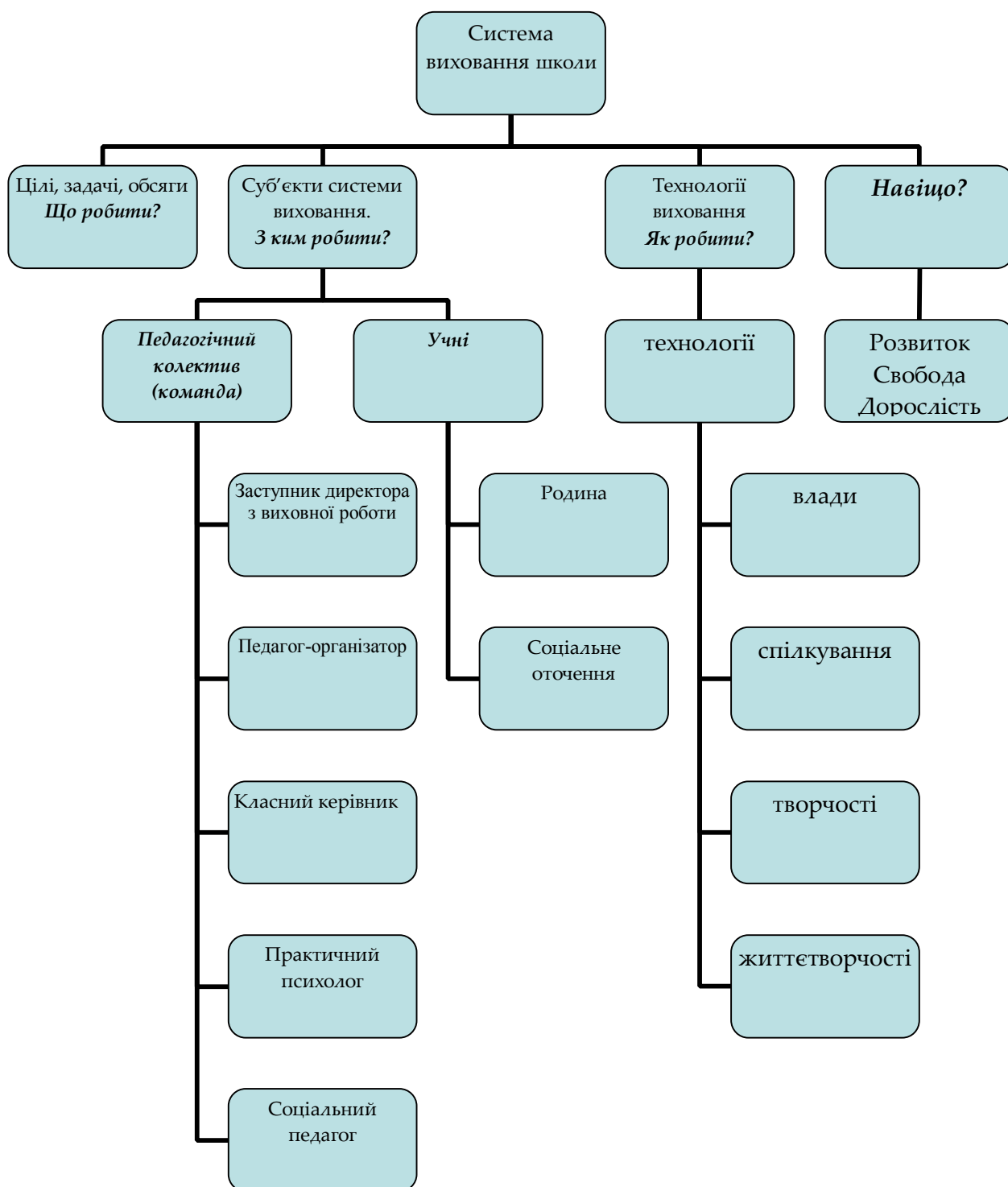
Лекція

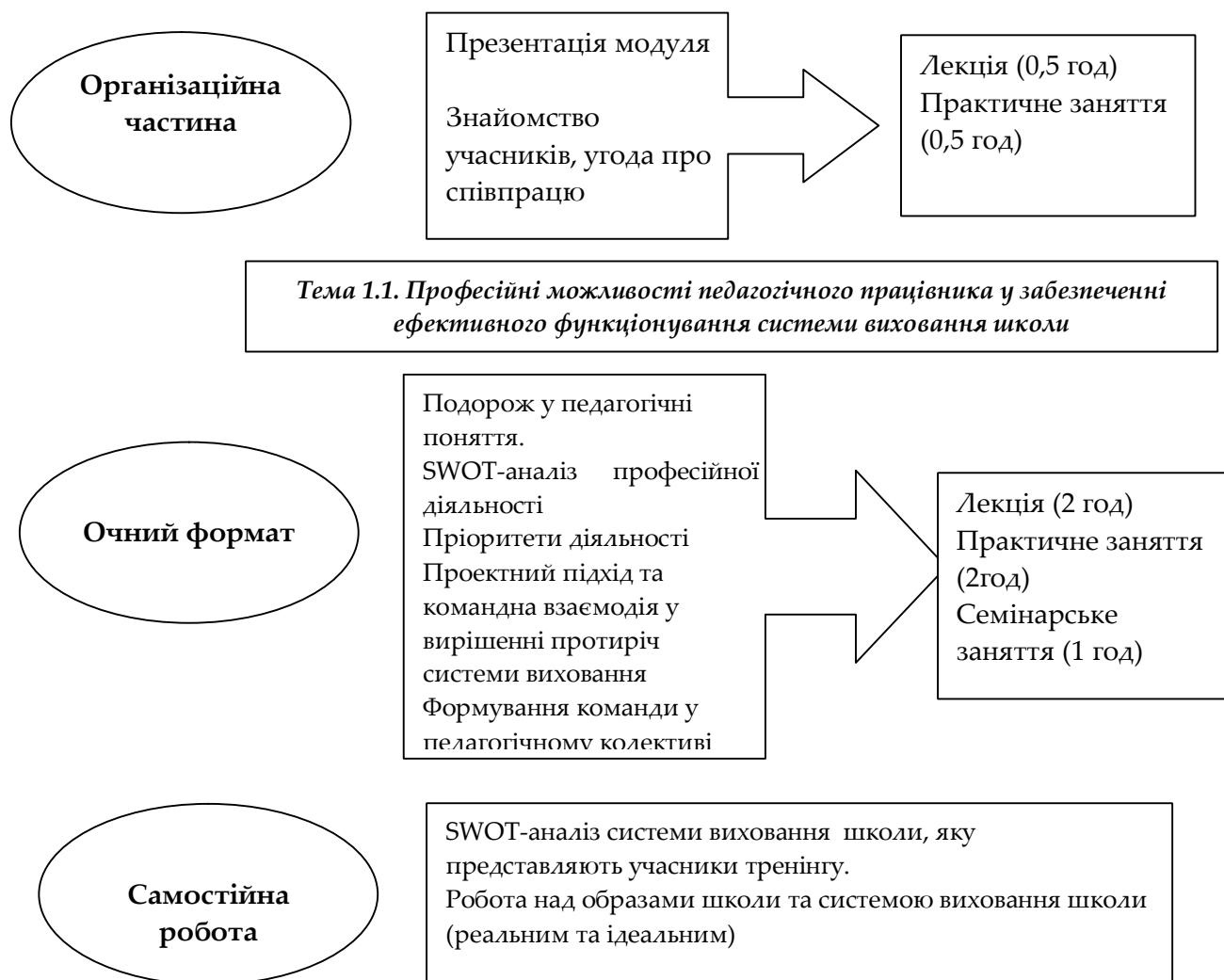
«Презентація модуля»

Метод навчання: лекція-презентація.

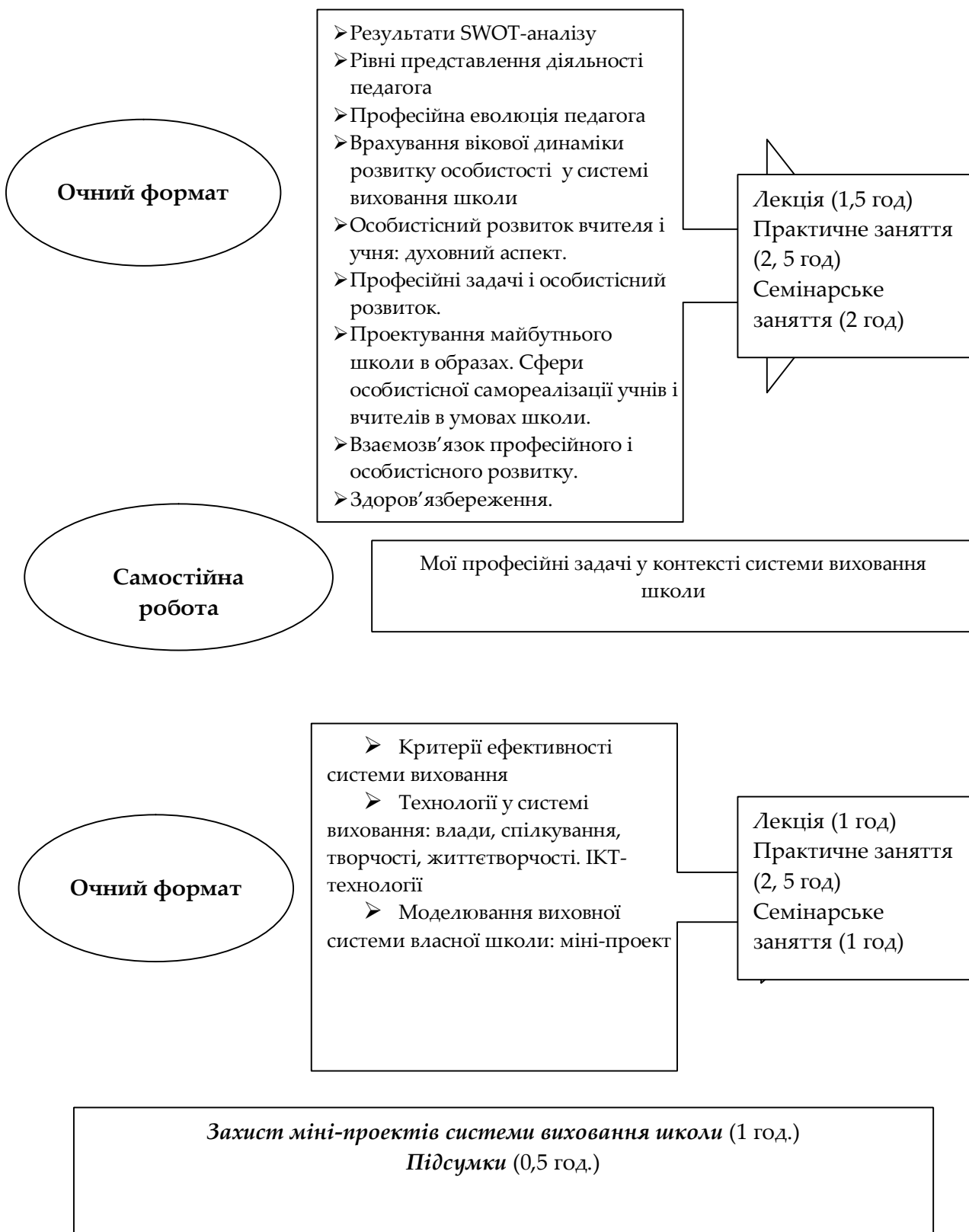
Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Презентація «Модуль 1. Особистісний розвиток учня – основи системи виховання».
2. Схема «Логіка викладення змісту Модуля 1».
3. Схема «Сценарій вивчення Модуля 1».

Тема 1.2. Система виховання школи і особистісний розвиток її суб'єктів

Практичне заняття

«Знайомство учасників»

Методи навчання: індивідуальна та групова робота

Завдання для виконання:

1. Користуючись формою, дайте відповіді.
2. Здійсніть самопрезентацію.

Форма звітності для виконання завдання

Ім'я	Посада	Професійні цінності	Ключові цінності особистості

«Угода про співпрацю»

Запитання для обговорення:

1. Запропонуйте правила за якими ми будемо працювати.
2. Чи погоджуєтесь ви із нашими правилами? У разі потреби, додайте свої.
3. Чи будемо вводити «санкції» у разі порушення правил?

ПРАВИЛА РОБОТИ ГРУПИ

1. Я у контакті із групою і група зі мною.
2. Дружити із часом.
3. Я маю право на власні думки і почуття.
4. Я звертаюсь безпосередньо до тебе, уникаючи загальних фраз.
5. Максимально можлива відвертість.
6. Бути тут і тепер.
7. Я повідомляю про те, що заважає мені брати активну участь у роботі групи.
8. Право сказати «Ні».
9. Запитувати «Що?», «Коли?» і «Як?» замість «Чому?».
10. Конфіденційність.

ТЕМА 1.1.

ПРОФЕСІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВИХОВАННЯ ШКОЛИ

Мета теми 1.1.

Формування професійних компетенції для забезпечення ефективного функціонування системи виховання школи.

Завдання теми 1:

➤ Систематизувати знання щодо:

- протиріч виховного процесу;
- створення образів педагогічних понять: освіта, виховання, система, розвиток;
- професійних можливостей педагогічного працівника;
- реалізації проектного підходу та командної взаємодії у системі виховання школи.

➤ Сформувати вміння:

- здійснювати SWOT-аналіз професійної діяльності та системи виховання школи;
- визначати командні ролі.

➤ Розвинути установки до:

- командної взаємодії педагогічного колективу;
- збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
- дозування виховного впливу у відповідності до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
- критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації).

Очікувані навчальні результати теми 1:

➤ знання:

- протиріч виховного процесу;
- створення образів педагогічних понять: освіта, виховання, система, розвиток;
- професійних можливостей педагогічного працівника;
- реалізації проектного підходу та командної взаємодії у системі виховання школи.

➤ вміння:

- здійснювати SWOT-аналіз професійної діяльності та системи виховання школи;
- визначати командні ролі.

➤ **установки до:**

- командної взаємодії педагогічного колективу;
- збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
- дозування виховного впливу у відповідності до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
- критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації).

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Теоретичний матеріал до теми 1.1.
2. Презентації до лекцій теми 1.1.

Додаткові матеріали для вивчення (див. [ttp://svitosvit.blogspot.com](http://svitosvit.blogspot.com)):

1. Технологія створення команди.
2. Блокуючі ролі у команді.
3. Правила ефективної взаємодії.

Теоретичний матеріал до теми 1.1.

Основні поняття

- **Освіта** - складне і багатоманітне суспільне явище, сфера передачі, освоєння і переробки знань і соціального досвіду. Освіта інтегрує різні види навчальної і виховної діяльності, їх зміст в єдину соціальну систему.
- **Виховання** – цілеспрямований та організований процес формування особистості. Можна розглядати як інструмент розвитку особистості.

Цілі виховання – соціальні ідеї, визначені результати розвитку і формування особистості, яких намагаються досягти в процесі виховної роботи. Знання мети

виховання дає педагогу чітке уявлення про те, яку людину він повинен формувати і, природно, надає його роботі необхідну спрямованість і осмисленість.

Процес виховання — це управління процесом особистісного розвитку учня шляхом створення сприятливих умов (Х.Й. Лійметс). Сприятливими умовами слід вважати педагогічно обґрунтовану організацію середовища, діяльності, спілкування, стимулювання тощо.

- **Формування** – процес становлення людини як соціальної істоти під впливом усіх без винятку факторів: біологічних, соціальних, економічних, ідеологічних, психологічних тощо.

- **Розвиток** – це процес і результат кількісних та якісних перетворень в організмі і свідомості людини. Розвиток особистості залежить від двох груп факторів: 1) *інтернальних*, пов'язаних із задоволенням інстинктів, базових потреб і мотивів, з тенденцією актуалізації внутрішніх потенціалів; 2) *екстернальних*, пов'язаних з культурою, соціальними очікуваннями, інтеріоризацією соціального досвіду, умовами і стереотипами виховання.

- **Система** - це цілісність, що складається із взаємопов'язаних елементів, кожна з яких вносить свій вклад у розвиток системи.

- **Особистість** сукупність індивідуальних соціальних і психологічних якостей, що характеризують людину і дозволяють їй активно і свідомо діяти. Цілісність особистості ніколи не являє собою завершену і визначену раз і назавжди конструкцію, вона завжди неоднозначна, вона існує водночас реально і потенційно (Штерн В.)

- **Соціалізація** — це процес засвоєння соціального досвіду, освоєння і присвоєння суспільних відносин, який продовжується все життя індивіда і має певні стадії: становлення і розвитку особистості.

Потрібно не вчити, а освічувати. (Нужно не учить, а образовывать!)

Вчитель - джерело образів. Він дарує потік образів...

Амонашвілі

Вчити – означає показати: “Це можливо!”

Вчитися – означає робити це можливим для себе...

Коельо

Виховання — це багатогранний процес постійного духовного збагачення і оновлення тих, хто виховується, і тих, хто виховує...

В. О. Сухомлинський

Основні принципи виховання: природності, гуманності, науковості, відкритості

Основні підходи виховання: системний, діалогічний, технологічний, позитивний

Баланс
пізнавати - любити

=

Здатність людини до пізнання -

сфери реалізації, форми вирішення конфліктів, якості життя, способи взаємодії зі світом, здатність навчатися і навчати, пунктуальність, чистота, порядок, слухняність, ввічливість, чесність, відкритість, вірність, справедливість, працелюбність, бережливість, надійність, педантичність, добросовісність.

Діяльність у сфері здоров'я.

1. Колектив школи турбується про створення в її стінах особистої безпеки кожного учня і вчителя.
2. У приміщеннях і на території школи створюється атмосфера комфорту і затишку, в якій кожен учень і клас в цілому має достатньо простору для освіти і відпочинку.

3. Для нас є важливим зовнішній і внутрішній вигляд школи, чистота її приміщень і території, їх екологічність.
4. Для школи характерна атмосфера довіри і доброзичливості.
5. Особлива увага урокам фізкультури, заняттям спортом, здоров'ю учнів і вчителів.
6. Одним із пріоритетів є раціональне харчування, профілактика шкідливих харчових звичок.
7. Школа формує здоровий спосіб життя і культивує діяльність альтернативну тютюнопалінню, вживанню алкогольних напоїв і наркотиків.
8. Бійки між учнями цілеспрямовано трансформуються в цивілізовані способи вирішення конфліктів.
9. Стосунки між дітьми і дорослими базуються на основі взаємної поваги.
10. У випадку хвороби, учнів і вчителів відразу відпускають з уроків.
11. Під час хвороби учнів і вчителів їх обов'язково відвідують однокласники, колеги.
12. У ставленні педагогів до одягу учнів, головним критерієм є відповідність його наявній ситуації.

Діяльність у сфері освіти.

1. У школі створюються умови для творчого розвитку розумової, фізичної, матеріальної, організаційної діяльності учнів і педагогів.
2. Кожному учню і педагогу надається можливість для успішної демонстрації особистих досягнень, які всебічно підтримуються і схвалюються.
3. Доцільність діяльності педагогічного і учнівських колективів забезпечується шляхом реалізації власної концепції школи з врахуванням нових викликів середовища і часу.

4. Усі важливі рішення в школі приймаються спеціалістом-експертом у даній сфері після обговорення і консультацій з учнями, педагогами, батьками.
5. Головна увага в школі надається повсякденній роботі учнів і вчителів. Не перебільшується роль адміністративно-паперової діяльності школи.
6. Вчителі цінують успіхи учнів, а учні підтримають успіхи вчителів.
7. За помилки учнів і вчителів у школі не карають шляхом залякування, крику, образ, а створюють можливості для виправлення чи подолання негативних наслідків вчинку.
8. Найбільш типові переживання для учнів і вчителів – радість творчості, почуття повноти життя.
9. Проблеми в житті школи сприймаються як необхідна складова її розвитку і становлення.

Діяльність у сфері контактів і традицій.

1. Учні і вчителі відкриті для контактів, завжди раді гостям.
2. У школі поважають і підтримують народні традиції і свята. Виховна робота здійснюється з опорою на річне обрядове коло.
3. У школі є власні традиції, які підтримуються педагогами і учнями.
4. Школа має багато друзів. Особливе значення надається ввічливості і гостинності.
5. Якщо до учнів, вчителів приходять їх знайомі або друзі їм надається можливість для спілкування.

Діяльність у сфері фантазій, майбутнього.

1. У школі велика увага надається підтримці і розвитку фантазії педагогів і учнів, їх здатності до уяви.
2. Учні і вчителі люблять мріяти, розробляти різноманітні моделі майбутнього: власного життя, життя школи, міста, держави, планети.

3. Вчителі і учні з любов'ю ставляться до мистецтва і творчості, які є способами пізнання себе і світу в цілому.
4. Труднощі і життєві неприємності сприймаються як ситуації для зміцнення сили духу, роздумів про життя, усвідомлення його унікальності.
5. Життя людини після смерті колективом школи розуміється як пам'ять про неї, як життя її нащадків, продовження її справ, ідей, творів, що продовжують жити і нині.
6. Школа, згідно її місії, центр створення можливостей для свободи, розвитку, дорослішання, життєвої самореалізації і життєтворчості.

Здатність людини до любові –

здатність любити і бути любимим, бути зразком для наслідування, терпіння, час, контакти, здатність давати і отримувати, ніжність і сексуальність, довіра, віра, сумніви, цілісність.

Моделі поведінки

«Я» (учитель – учень)

1. Головний принцип у стосунках – повага особистості людини, терпляче ставлення до її недоліків.
2. Учителі вміють тактично виражати свої почуття і навчають цього учнів.
3. Девіз вчителів: «справедливість – це почуття міри плюс доцільність».
4. Негативні дії учня не залишаються поза увагою педагогів і нейтралізуються з врахуванням індивідуальних особливостей дитини.
5. Девіз вчителів в повсякденній роботі: «учитель і учень рівнозначущі».
6. При вирішенні проблем школи вчителі і учні виступають як одна команда.
7. Головна турбота вчителя – співробітництво в здобутті учнем освіти, підтримка творчості, створення ситуацій успіху.

8. Учитель завжди уважно вислухає думку учня і обов'язково відзначить її позитивні моменти.

«ТИ» (учитель – учитель)

1. Для вчителів основним критерієм роботи є професіоналізм.
2. У стосунках з учнями педагоги виступають узгоджено і послідовно.
3. Вчителі завжди запропонують колесі свою допомогу в успішному вирішенні складних проблем.
4. Вчителі прагнуть до взаєморозуміння і свою діяльність здійснюють у співробітництві.
5. Вчителі часто самі запрошують на свої уроки колег. Кожний урок, така ж відкрита система, як і школа.
6. У вчителів достатньо знайомих і друзів за межами школи.
7. Вчителі з розумінням ставляться до релігійних, філософських, політичних поглядів і захоплень своїх колег.

«МИ» (вчителі – гості школи)

1. Вчителі відкриті для особистісних контактів.
2. Девіз школи: «Щасливий той дім, в який приходять гості».
3. Вчителі з розумінням, толерантно ставляться до представників різних рас і народів, іноземців, прихильників різних релігій, політичних партій.
4. Для вчителів школи характерна соціальна активність.
5. Вчителі прагнуть до розуміння батьків дітей і надають їм необхідну підтримку.
6. У стосунках з батьками дітей вчителі виступають у ролі їх надійного партнера.

«ПРА – МИ» (вчителі – світогляд)

1. У своїй роботі вчителі надають великого значення філософським, світоглядним питанням.

2. До відмінностей у світоглядах вчитель підходить на основі принципу: єдність важливіша відмінностей. Опора на те, що нас об'єднує, є шлях до сприйняття і розуміння того, чим ми відрізняємось.
3. Вчителі школи професійно цікавляться питаннями осягнення сенсу буття, значенням віри в житті людини.
4. У виховній роботі школи використовуються ті філософські і релігійні ідеї, які увійшли в світову скарбницю загальнолюдських цінностей.
5. Для світогляду вчителів притаманне оптимістичне бачення світу і себе в ньому.

Практичне заняття

«SWOT-аналіз професійної діяльності учасників тренінгу у контексті системи виховання. Пріоритети діяльності»

Методи навчання: індивідуальна та групова робота

Опис завдання:

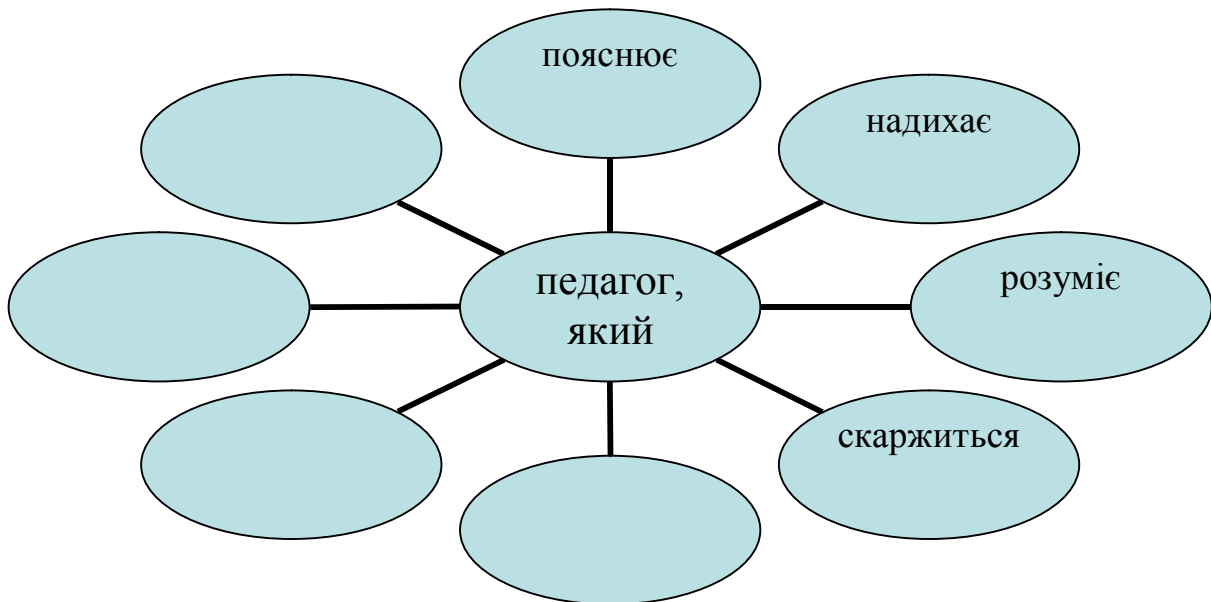
1. За допомогою SWOT-аналізу визначіть сильні та слабкі сторони вашої професійної діяльності, можливості та загрози у контексті системи виховання школи.
2. Об'єднайтеся у свої професійні групи і доповніть аналіз. Презентуйте результати.
3. Вправа «Пріоритети діяльності».
4. Вправа «Який Ви педагог».

SWOT – аналіз

S (Strength) – <i>сильні сторони</i>	W (Weakness) – <i>слабкі сторони</i>

O (Opportunities) - <i>можливості</i>	T (Treats) - <i>загрози</i>

Вправа: «Який Ви педагог?»

Лекція

«Проектний підхід та командна взаємодія у вирішенні протиріч системи виховання»

Метод навчання: лекція-презентація

Матеріали для обов'язкового вивчення: презентація до теми 1.1.

Проект – унікальна діяльність, що передбачає скоординоване виконання взаємозалежних дій для досягнення конкретних цілей в умовах часових та ресурсних обмежень. Виконання проекту полягає у послідовному вирішенні чітко сформульованих, конкретно описаних задач, у досягненні чітко визначених цілей все вищого порядку, до останньої... Проект – це динамічна система, що складається із взаємопов'язаних частин

Етапи проекту:

- Формулювання проекту
- Планування
- Здійснення
- Моніторинг (контроль)
- Оцінка

У процесі роботи над проектом доцільно використовувати критерії

SMART:

Specific - *Конкретність*

Measurable - *Вимірюваність*

Achievable - *Досяжність*

Realistic - Реалістичність

Timely - Своєчасність

Педагогічний колектив та командоутворення

Процес **створення команди** – це формування групи на підставі згоди про співпрацю і перетворення її на єдиний організм, який володіє системними якостями, які є необхідними для досягнення певної мети або виконання певної місії.

Принципи роботи команди:

- Розподіл повноважень. Зовнішнє доповнення (усі можуть робити усе, але кожний відповідає за своє, але разом працюють на спільний результат. Відповідальність індивідуально-суцільна).
- Ясність цілей (однакове розуміння спільних цілей).
- Наявність альтернативних рішень.
- Толерантність.
- Пунктуальність.
- Тактовність, взаємоповага.

Практичне заняття

«Формування команди у педагогічному колективі»

Методи навчання: індивідуальна та групова робота

Опис завдання:

1. Виконайте тест «Ролі у команді».
2. Визначіть свої сильні і слабкі сторони.
3. У п'ятірках узгодьте свої командні ролі. Проаналізуйте наскільки можливо виконання цих ролей у процесі виконання свої професійних функцій.

Тест “Ролі у команді ”

Інструкція: окремо у кожному розділі виберіть 1-3 твердження, які найбільше Вам відповідають. Розподіліть між цими обраними твердженнями бали так, щоб у сумі вони становили 10 балів. Наприклад, Ви обрали два твердження, і

одне відповідає Вам більшою мірою. У такому випадку, одне твердження Ви оцінюєте в 7 балів, друге – в 3 бали. У кожному розділі має бути всього 10 балів. Намагайтеся відповідати найщиріше та довго не замислюйтеся.

Розділ А

Коли працюю над проектом з іншими людьми:

- _____ 1. На мене можна покластися, оскільки я прослідкую, щоб робота, яку необхідно зробити, була виконана.
- _____ 2. Помічу помилки та недоліки, які інші помітити не можуть.
- _____ 3. Бурхливо реагую, якщо збори втрачають свої головні цілі.
- _____ 4. Вношу оригінальні пропозиції.
- _____ 5. Об'єктивно аналізую ідеї інших, зауважуючи сильні та слабкі сторони.
- _____ 6. Найголовніше для мене - звернути увагу на нові ідеї.
- _____ 7. Я маю схильність організовувати інших людей.
- _____ 8. Завжди готовий підтримувати хороші пропозиції.

Розділ Б

У пошуках задоволення від роботи:

- _____ 1. Подобається мати вплив на прийняття рішень.
- _____ 2. Чудово почуваюся, коли робота вимагає високої зосередженості та уваги.
- _____ 3. Допмагаю колегам вирішувати їхні проблеми.
- _____ 4. Подобається критично відбирати альтернативи.
- _____ 5. Схильний вирішувати проблеми творчо.
- _____ 6. Мені подобається узгоджувати різні точки зору.
- _____ 7. Більше цікавлюся практичністю ідей аніж їх новизною.
- _____ 8. Особливо подобається досліджувати різні точки зору та можливі дії.

Розділ В

Коли команда намагається вирішити особливо складне завдання:

- _____ 1. Уважно спостерігаю за тими ділянками роботи, в яких можуть
_____ бути ускладнення.
- _____ 2. Розглядаю ідеї, які можуть бути використані за межами
_____ вирішення конкретної проблеми.
- _____ 3. До того, як вибрати, люблю ретельно розглянути та оцінити усі
_____ пропозиції.
- _____ 4. Вмію координувати та продуктивно використовувати здібності
_____ інших людей.
- _____ 5. Я наполягаю на системному підході до роботи, яким би не був
_____ тиск.
- _____ 6. Я часто пропоную нові підходи для вирішення застарілих
_____ проблем.
- _____ 7. Якщо це необхідно, готовий висловити власну думку.
- _____ 8. Завжди готовий допомогти іншим.

Розділ Г

У повсякденній роботі:

- _____ 1. Особливо уважно стежу за тим, щоби мої завдання та цілі були
_____ зрозумілими.
- _____ 2. Охоче намагаюся підкреслити свою думку під час зборів.
- _____ 3. Можу працювати з різними особами, спроможними
_____ використовувати свої здібності.
- _____ 4. Намагаюся керуватися цікавими ідеями та/або людьми.
- _____ 5. Переважно знаходжу аргументи для того, щоб відмовитися від
_____ безпідставних пропозицій.
- _____ 6. Схильний бачити зв'язки там, де інші бачать окремі речі.
- _____ 7. Відчуваю справжню насолоду, коли я завантажений роботою.
- _____ 8. Зацікавлений краще пізнати людей.

Розділ Д

Якщо несподівано отримую складне завдання, яке треба виконувати в обмежені терміни працюючи з незнайомими людьми:

- _____ 1. Робота в групі часто стримує мою винахідливість.
- _____ 2. Мої здібності дуже придатні для досягнення консенсусу (згоди).
- _____ 3. Почуття рідко впливають на мою думку.
- _____ 4. Намагаюся створити ефективну структуру.
- _____ 5. Можу працювати з дуже різними людьми, які мають дуже різні погляди.
- _____ 6. Відчуваю, що іноді слід стати непопулярним, якщо це зможе переконати у чомусь групу.
- _____ 7. Зазвичай знаю людей, що володіють необхідними знаннями, які є потрібними для роботи.
- _____ 8. Схильний працювати швидко.

Розділ Є

Коли просять долучитися до нового проекту:

- _____ 1. Знаходжу можливості застосування нових ідей.
- _____ 2. До того, як братися за нову справу, намагаюся завершити розпочату.
- _____ 3. Проблему аналізую дуже ретельно з усіх боків.
- _____ 4. Якщо потрібно, можу залучити до справи інших людей.
- _____ 5. Можу по-новому та неупереджено поглянути на більшість ситуацій.
- _____ 6. Я з радістю готовий взяти на себе керівну роль, коли виникає

така необхідність.

_____ 7. Можу співпрацювати з колегами та позитивно реагувати на ініціативи, що йдуть від них.

_____ 8. Мені важко включитися в роботу, якщо цілі визначені недостатньо чітко.

Розділ Ж

Роблячи внесок у роботу групи:

_____ 1. Вважаю, що маю певний талант визначати конкретні кроки, які треба здійснити після обробки інформації.

_____ 2. Досить довго міркую, але мої міркування переважно є вдалими.

_____ 3. Вважаю, що мої широкі особисті контакти мають велике значення для моєї роботи.

_____ 4. Точно помічаю усі деталі та подробиці.

_____ 5. Намагаюся висловлювати свої зауваження під час зборів групи.

_____ 6. Бачу, які ідеї та методи можна використати у сфері стосунків.

_____ 7. Всебічно дивлюся на проблему та приймаю рішення, які влаштовують усіх.

_____ 8. Легко знаходжу порозуміння з іншими та багато працюю на загальний результат групи.

Ключ до тесту.

<i>Розділ А</i>	3 ____	7 ____	4 ____	6 ____	5 ____	1 ____	8 ____	2 ____
<i>Розділ Б</i>	1 ____	6 ____	5 ____	8 ____	4 ____	7 ____	3 ____	2 ____
<i>Розділ В</i>	7 ____	4 ____	6 ____	2 ____	3 ____	5 ____	8 ____	1 ____
<i>Розділ Г</i>	2 ____	3 ____	6 ____	4 ____	5 ____	1 ____	8 ____	7 ____
<i>Розділ Д</i>	6 ____	5 ____	1 ____	7 ____	3 ____	4 ____	2 ____	8 ____
<i>Розділ Є</i>	6 ____	4 ____	5 ____	1 ____	3 ____	8 ____	7 ____	2 ____
<i>Розділ Ж</i>	5 ____	7 ____	6 ____	3 ____	2 ____	1 ____	8 ____	4 ____
<i>Сума балів</i>								
	1	2	3	4	5	6	7	8

№ п/п	Роль у команді	Типові риси	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	<i>Формувач</i>	Надає певні контури та форму діяльності групи	Енергійність, цілеспрямованість, бажання досягти результатів, незважаючи на труднощі	Нетолерантний, погано слухає, неуважний до інших
2	<i>Координатор</i>	Спрямовує та організовує роботу, намагаючись найкраще використати наявні ресурси	Випромінює ентузіазм, комунікабельний, діє заспокійливо	Не дуже схильний до інновацій та творчості. Іноді може виглядати консервативним
3	<i>Генератор ідей</i>	Джерело ідей та	Оригінальність	Складність у

		інновацій у групі	ідей, готовність вирішувати проблеми, знаходити нові можливості	роз'ясненні своїх ідей тим, хто не налаштований погоджуватися. Неуважний до деталей
4	<i>Постачальник</i>	Досліджує зовнішні ресурси та розвиває контакти, які можуть бути потрібними групі	Легкий на підйом, комунікабельний, енергійний, добре вміє домовлятися	Трохи нудиться. Неуважно слідкує за ходом подій. Легко відволікається від задач групи
5	<i>Аналітик</i>	Аналізує проблеми, а також ідеї та пропозиції, що виходять від групи та ззовні, оцінюючи їх реалістичність та цінність для команди	Тверезо оцінює ситуацію, передбачливий, практичний, ясно мислить	Занадто критичний, може не виявляти бажання або здатності мотивувати інших. Здається черствою людиною
6	<i>Практик</i>	Пропускає загальні ідеї через призму практичних дій та задач, які повинні бути	Організований, працездатний, керується здоровим глуздом, перетворюючи теоретичні	Чинить супротив змінам, недостатньо гнучкий, не реагує на сирі ідеї

		вирішені	концепції у практичні процедури	
7	<i>Людина команди</i>	Ліквідує міжособистісні проблеми між членами команди та забезпечує ефективний внесок кожного в досягнення спільної мети	Комунікабельний, чуйний, турботливий, попереджує конфлікти. Вміє слухати	Дуже схильний пристосовуватися. Міжособистісні конфлікти, різні погляди та конкуренція заставляють почуватися невпевнено. Пасує перед необхідністю діяти
8	<i>Завершувач</i>	Підтримує в команді відчуття часу та терміновості для того, аби було зроблено усе реально можливе і ніщо суттєве не було втрачене	Свідомий, акуратний, ретельний виконавець. Здатний слідкувати за розвитком ситуації	Надто переймається тим, що справи можуть піти не належним чином. Не бачить більш широкої перспективи

Самостійна робота

«SWOT-аналіз системи виховання школи, яку представляють учасники тренінгу.

Робота над образами школи та системою виховання школи (реальним та ідеальним)»

Завдання для виконання:

Опис завдання:

1. Зробіть SWOT-аналіз системи виховання вашої школи.
2. Створіть по два реальних і два ідеальних образи:
 - вашої школи;
 - системи виховання вашої школи.

SWOT – аналіз системи виховання

S (Strength) – <i>сильні сторони</i>	W (Weakness) – <i>слабкі сторони</i>
O (Opportunities) - <i>можливості</i>	T (Treats) - <i>загрози</i>

ТЕМА 1.2.

СИСТЕМА ВИХОВАННЯ ШКОЛИ І ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ЇЇ СУБ'ЄКТІВ

Мета теми 1.2.

Формування готовності педагогічних працівників моделювати і забезпечувати функціонування системи виховання, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога.

Завдання теми 1.2.:

- **Систематизувати знання щодо:**
 - вікової динаміки та сфер особистісного розвитку;
 - способів моделювання системи виховання школи;
 - технологій системи виховання.
- **Сформувати уміння:**
 - моделювати виховну систему школи, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога;
 - здійснювати рефлексію професійної діяльності на всіх її рівнях;
 - визначати особистісного розвитку і творчої реалізації у різних сферах життєдіяльності;
 - діалогічної взаємодії та активного слухання.
- **Розвинути установки до:**
 - збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
 - дозування виховного впливу у відповідності до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
 - критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації);
 - діалогічності та рефлексії;
 - життєтворчості;

- здоров'язбереження.

Очікувані навчальні результати теми 1:

➤ **знання:**

- вікової динаміки та сфер особистісного розвитку;
- способів моделювання системи виховання школи;
- технологій системи виховання.

➤ **уміння:**

- моделювати виховну систему школи, основою якої є особистісний розвиток учня і педагога;
- здійснювати рефлексію професійної діяльності на всіх її рівнях;
- визначати особистісного розвитку і творчої реалізації у різних сферах життєдіяльності;
- діалогічної взаємодії та активного слухання.

➤ **установки до:**

- збалансованості системи виховання між базовою здатністю людини до пізнання та любові;
- дозування виховного впливу у відповідності до індивідуальних особливостей, потреб, вікових особливостей учнів;
- критичного мислення (синтезу, аналізу, систематизації);
- діалогічності та рефлексії;
- життєтворчості;
- здоров'язбереження.

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Теоретичний матеріал до теми 1.2.
2. Презентації до лекцій теми 1.2.

Додаткові матеріали для вивчення: <http://svitosvit.blogspot.com>

1. Способи вирішення проблем.

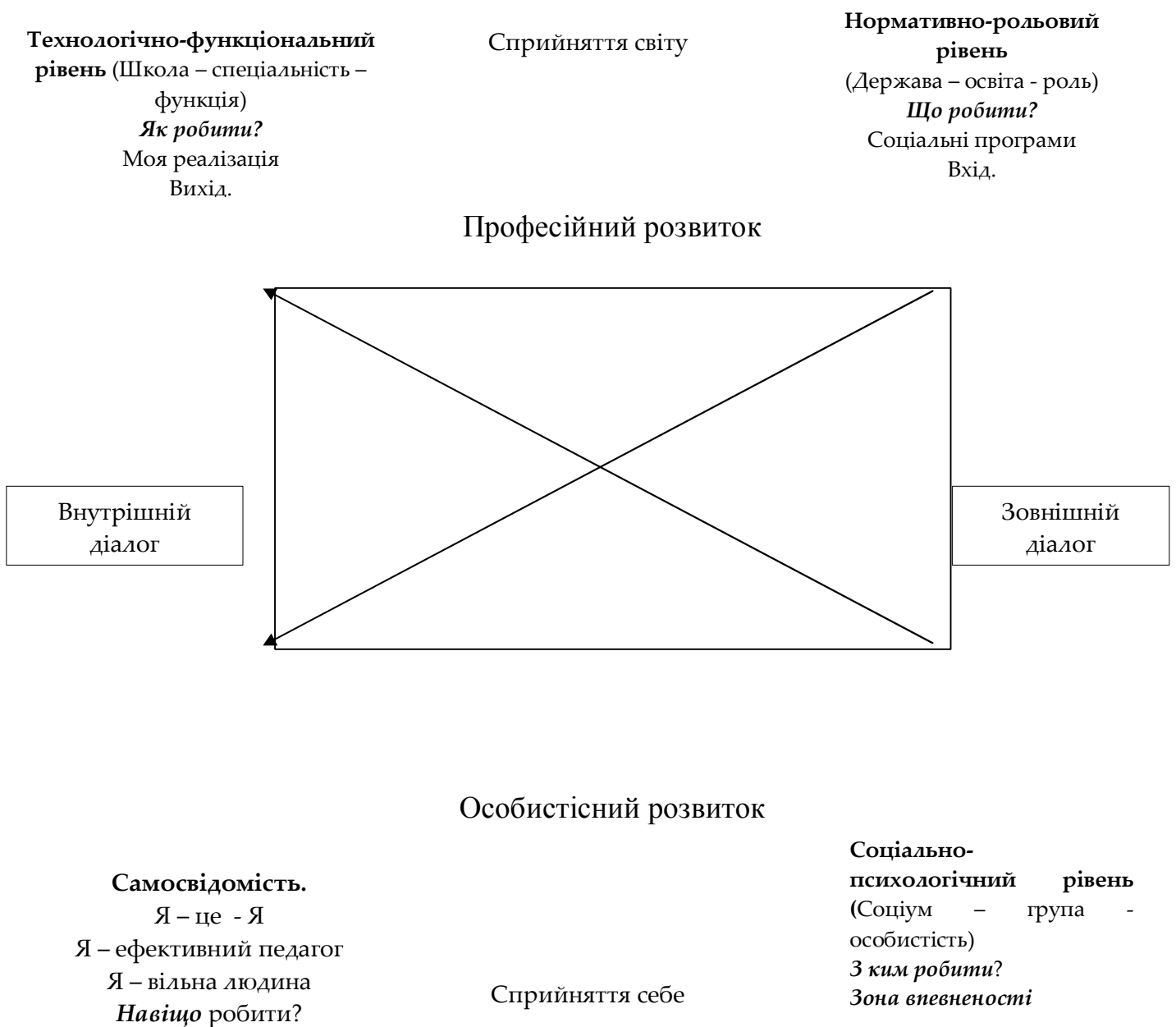
Теоретичний матеріал до теми 1.2.

«Образованность дает не познание, а постижение мира с индивидуальными ценностями, смыслами, значениями.

Без этого познание будет формальным, обезличенным, извне навязанным процессом».

Якиманская

Схема. Рівні представлення діяльності педагога

Формула ефективності:

Ефективність = результат – витрачені зусилля

Ознаки ефективного педагогічного працівника:

- професіоналізм (що робити?);
- діалогічність (з ким?);
- креативність (як?);
- відповідальність (навіщо?).

Основні системні зв'язки:

професіоналізм + креативність = розвиток учнів і педагога;

професіоналізм + діалогічність = тотальність освіти;

професіоналізм + відповідальність = внутрішній діалог педагога (я і результати діяльності);

відповідальність + креативність = висока якість освіти;

відповідальність + діалогічність = партнерська взаємодія;

діалогічність + креативність = відкритий діалог.

Практичне заняття

«Професійна еволюція педагога. Моє місце у системі виховання учня»

Методи навчання: індивідуальна та групова робота

Опис завдання:

1. Гра «Професійна еволюція педагога». Познайомтесь із метафорами та актуальними запитаннями педагога.2. Вправа «Моє місце у системі виховання учня».

Еволюція у метафорах і актуальних запитаннях:

1. «Чайник» (що робити?);

Лекція

«Врахування вікової динаміки розвитку особистості у системі виховання школи»

Метод навчання: лекція

Матеріали для обов'язкового вивчення: презентація до теми 1.1.

Проектуючи майбутні результати виховання, необхідно пам'ятати про поступове зниження потенційних можливостей вихованців щодо формування ряду якостей через вікове зниження пластичності нервової системи, зростання психологічного опору щодо зовнішніх впливів й незворотності сенситивних періодів.

І.П. Підласий

Амонашвілі про розвиток і час:

Розвиток – це процес переходу можливостей у реальну силу (прихований процес). Розвиток здійснюється у процесі подолання труднощів.

Форми розвитку особистості:

1. Стихійна (умови середовища) – спонтанний, самобутній розвиток.

2. Цілеспрямована – умови створюються дорослими (педагогами, батьками).
3. Супутня – розвиток відбувається паралельно із іншими процесами (навчання).

Закони розвитку:

1. Розвиток природніх сил (особистісний розвиток – авт.) відбувається згідно із календарем життя. У певних термінах природні функції «мають свої турботи». Так, наприклад до трьох років необхідно багато красивих образів, вражень. До шести – додавати, узагальнювати враження, щоб створити світоглядне ставлення до життя.
2. Розвиток природніх сил в дитині відбувається лише в умовах подолання труднощів.
3. Якість середовища впливає на розвиток.
4. Розвиток природніх сил має свої індивідуальні обмеження.

У кожної дитини вже є потенційні можливості, функції (насінинки). Проте, насіння не зберігається вічно. Кісточка винограду – це можливість, яка має властивості. Якщо функція (можливість) дитини у стадії прояву, вчитель терміново має створити середовище, встигнути розвинути...

Кожна функція має: енергію, межу у своєму розвитку. Межі можуть бути як загальнолюдськими, так і індивідуальними.

**Домінанті потреби розвитку дітей, можливі засоби їх врахування
та наслідки ігнорування ⁶**

Віковий період	Природна функція,	Можливі засоби врахування	Типові наслідки ігнорування
Ембріональний період	Фіксація емоційно-чуттєвого стану матері	Сприятливий психологічний клімат у сім'ї, в соціумі, насиченість стеничними емоціями, саногенне мислення	Нестача в дитини душевних сил у критичних ситуаціях низька здатність до подолання життєвих труднощів, патогенне мислення
Період до трьох років	Фіксація способу поведінки, моральних якостей батьків, дорослих	Атмосфера взаємодопомоги, взаємоповаги у сім'ї сприяє самоствердженню дитини через допомогу іншим	Самоствердження між батьками дорослими переймається дитиною і надалі домінує у спілкуванні та при створенні мікроклімату власної сім'ї. <small>Щодо активного періоду — 21</small>
Період 3-5 років	Усвідомлення та відпрацювання у грі глибинних смислів життя	Залучення дитини до гри, яка пробуджує та формує високі гуманістичні прагнення (ідеали дружби, любові, взаємодопомоги). Використання казок, пісень, змістовних віршів	Нерозуміння сенсу життя, суб'єктивна відсутність перспектив розвитку, потяг до самогубства (критична точка — 19 років)

Період 5-7 років	Засвоєння поваги, любові до батьків через виконання їх волі. Перехід на сімейний рівень	Використання фізичної праці як засобу формування вольових якостей при обов'язковому розумінні дитиною її мети	Відсутність щирої поваги до батьків, слабка сила волі, нездатність до виконання роботи, яка не пов'язана із схильністю, природними здібностями
період 7-10 років	Потяг до знань, активізація навчальних здібностей, засвоєння ситуації зустрічі з дорослими	Збереження природної дитячої радості, інтересу до навчання. Введення курсу етичного та естетичного виховання	Ослаблення інтересу до навчання у старших класах. Психологічні труднощі у встановленні контакту з дорослими
Період 10-12 років	Активізація особистісних здібностей, засвоєння трудової дії, фізичне становлення	Створення умов для макси-мального вибору напрямків розвитку. Ознайомлення з моральними принципами співіснування людства	Незнання власних особливостей, не об'єктивна самооцінка, невпевненість у своїх силах, можливостях

Період 12-14 років	Апробація отриманого досвіду, знань у власних вчинках, відсутність ба- жання вчитися, падіння авторитету батьків та підвищення авторитету	Зменшення обсягу навчальної програми, розвиток просторового мислення, емоційної культури, комунікативності	Підвищення конфліктності учнів з батьками, вчителями, пошук можливостей самоствердження за межами школи сім'ї. Непорозуміння з власною сутністю
Період 14-17 років	Поступовий розвиток мислення від практично- дієвого та образного до теоретичного,	Поступове збільшення навчального навантаження на основі потреб учнів. Введення курсу самопізнання	Розвиток комплексу неповноцінності, посилення тенденції відмежування від батьків, вчителів
Період 17-19 років	Підвищення інтеле- ктуальних здібностей, рівня самоаналізу. Актуалізація потреби розвитку	Ознайомлення з методами самовдосконалення. Створення умов для духовного розвитку	Розвиток інтелектуальної сфери при несформованості моральних, духовних якостей

Е. Помиткін стверджує, що прогресивний розвиток особистості здійснюється із використанням двох основних функцій: засвоєння необхідних знань, навичок, досвіду та апробації засвоєного в особистому житті з метою створення власних досконаліших моделей світогляду. Так, для життєвого періоду до 12 років характерна функція засвоєння емоційно-інформаційного досвіду навколишнього світу. 12-річчя є переламним моментом у житті дитини, у багатьох народів з моменту 12-річчя дитина стає дорослою і потребує відповідного ставлення. З 12 до 24 років починається період апробації отриманого досвіду через власні вчинки.

Створюючи систему виховання школи, доцільно врахувати необхідність учнів у розв'язанні внутрішньо особистісних конфліктів (*концепція Еріха Еріксона*). Якщо конфлікт вдало і своєчасно вирішено, відбувається формування певних рис характеру. Якщо попередні внутрішньоособистісні конфлікти не розв'язані або вирішені невдало, у певному віковому періоді людині необхідно вирішувати одночасно декілька внутрішніх конфліктів. Як правило, не вирішені своєчасно конфлікти суттєво ускладнюють життєдіяльність і дитини, і дорослого. Отже, людина, на думку Еріксона, має розв'язати такі конфлікти:

- *до 1 року* – конфлікт між довірою і недовірою до навколишнього світу.
- *1 – 3 роки* – конфлікт між автономністю (незалежністю, самостійністю) та почуттям сорому і сумнівів.
- *3 – 5 років* – конфлікт між ініціативністю та почуттям провини.
- *6 – 10 років* – конфлікт між працелюбністю та почуттям неповноцінності.
- *12 – 18 років* – конфлікт між розумінням належності до певної статі та нерозумінням форм поведінки, що відповідає цій статі.
- *18-25 років* – конфлікт між прагнення до інтимного життя та відчуттям ізольованості від оточуючих.
- *25-55 років* – конфлікт між життєвою активністю та зосередженістю на собі, на своїх вікових або особистих проблемах.
- *після 55 років* – конфлікт між відчуттям повноти життя та відчаєм.

Семінарське заняття

«Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку»

Метод навчання: робота в групах

Запитання для обговорення:

1. Проаналізуйте моделі власної поведінки, свої ролі.
2. Сформулюйте девізи, характерні для вашої взаємодії із іншими.
3. Сфери розвитку педагога у шкільному середовищі.

Моделі поведінки педагога

Сфери взаємодії	Моя роль	Мій девіз
Учні – учні		
Я – учні		
Я - колеги		
Я - адміністрація		
Я – гості школи		
Я - Бог		
Я – з собою		

Критерії ефективності виховного процесу

З метою діагностики виховного процесу, визначення рівня засвоєння основних моральних цінностей кожним учнем нами розроблений ряд психологічних критеріїв ефективності виховного процесу.

Це три групи критеріїв, відповідно до трьох вікових груп: молодшого, середнього та старшого шкільного віку. Дані критерії містять аспект усвідомлення учнями знання, розуміння, відчуття самого себе, свого оточення, кола інтересів і прагнень, власного призначення та особистих потреб.

Дане дослідження має діагностичну та корекційну мету, оскільки дозволяє не лише визначити рівень вихованості дитини, а й виявити причини, через які особистість учня має визначений рівень.

Нижче подано перелік питань до учнів.

Оцінювати результати бесіди з учнями необхідно таким чином:

- **Оцінка 3** бали ставиться, якщо при відповіді учень не відчуває труднощів, знаходить кілька позитивних аргументів;
- **Оцінка 2** бали ставиться, якщо учень при відповіді на запитання знаходить хоча б один позитивний аргумент;
- **Оцінка 1** бал ставиться, якщо учень відчуває труднощі при відповіді на запитання та після вагань і допомоги дорослого все ж називає позитивний аргумент;
- **Оцінка 0** балів ставиться в разі, якщо відповідь учня на поставлене запитання різко негативна, надати позитивну відповідь він зовсім не може.

Завданням виховної роботи з учнем, який має труднощі при відповіді на окреме питання, буде: 1) установити причину негативної відповіді чи відсутності відповіді; 2) спланувати роботу з учнем так, щоб допомогти йому усвідомити якнайбільше позитивних аргументів для відповіді з власного досвіду та збагачувати досвід дитини позитивними подіями.

Критерії ефективності виховної роботи з учнями I – IV класів

I. Наявність особистісних смислів:

1. Чим мені подобається мій дім, вулиця, школа, район, місто, країна?
2. Що цікаве я можу про себе розповісти?
3. Що я вже вмю і чого хочу навчитися?

II. Рівень самоусвідомлення:

1. Чи є люди, які мене розуміють? Чи є люди, яких розумію я?
2. Чи легко мені спілкуватися з іншими?
3. Чи можу я відверти висловити те, чого хочу?

III. Позитивне ставлення до соціуму:

1. Що цікаве я знаю про свій дім, родину, школу, вулицю, місто, країну?
2. Скільки пісень я знаю? Чи співаю їх?
3. Чи знаю я людей, які коли-небудь ставились до мене добре?

IV. Творчий потенціал:

1. Чи цікаво мені слухати інших?
2. Чию допомогу я можу використати, вирішуючи складне завдання?
3. Чи є справи, які я успішно завершив? Чи є люди, які розділяють зі мною мою радість?

Основні принципи, над формуванням яких можна працювати з учнями I – IV класів.

1. У світі є багато речей, які можна змінити. Життя людини – найвища цінність.
2. Єдність важливіша за відмінності.
3. Усе має свої позитивні сторони. Кожна людина заслуговує на підтримку і розуміння.
4. Простір для людської фантазії – безмежний.
5. Я можу досягнути успіху у будь-якій сфері життєдіяльності за рахунок працелюбності і наполегливості.

Критерії ефективності виховної роботи з учнями V – VIII класів

I. Наявність особистісних смислів:

1. Наскільки добре я почуваю себе у незнайомій обстановці?
2. Як багато своїх дій і вчинків я можу пояснити?
3. Наскільки стійко я сприймаю невдачі? Чи можу я діяти, зазнавши невдачі?

II. Рівень самоусвідомлення:

1. Наскільки моя думка про себе не залежить від інших? Чи здатен я вчинити, як вважаю за потрібне, всупереч іншим?
2. Чи буває так, що я спілкуюсь з учителем як з рівним?
3. Чи знаю я, які мої дії і вчинки викликають у інших погане ставлення?

III. Позитивне ставлення до соціуму:

1. Чи задоволений я спілкуванням з друзями і приятелями?
2. Наскільки я «свій» в колі товаришів?
3. Звідки (від кого) я дізнаюся, що правильно зрозумів співбесідника?

IV. Творчий потенціал:

1. Чи є в житті ситуації, коли я сам і тільки сам приймаю правильні і неправильні рішення?
2. Як часто ідеї і мрії, висловлені мною, втілюються в моїх справах?
3. Як часто я помічаю власні помилки?

Основні життєві принципи, які можна допомогти усвідомити на даному віковому етапі.

1. Кожна людина вільна в своєму виборі.
2. Свої переконання потрібно відстоювати.
3. Кожна людина гідна поваги до своєї особистості.
4. Кожна людина – творець своєї долі.

Критерії ефективності виховної роботи з учнями IX – XI класів

I. Наявність особистісних смислів:

1. Чи відповідає моя майбутня професія моїм здібностям?
2. Чи є в мене можливість застосувати знання на практиці?
3. Чи розумію я закони Природи, Всесвіту?
4. В чому сенс мого життя?

II. Рівень самоусвідомлення:

1. Чи маю я змогу займатися лише тим, що цікаво лише мені?
2. Чи розумію я причини своїх дій і вчинків?
3. Чи є в мене життєві переконання, які я намагаюсь не порушувати? Чи це мені вдається?
4. Чи виникає у мене бажання побути на самоті?

III. Позитивне ставлення до соціуму:

1. Чи можу я спілкуватися з друзями у себе вдома?
2. Чи є приємні, цікаві випадки з шкільного життя, які я згадую?
3. Чи звертаються мої друзі до мене за допомогою? Чи допомагаю я?
4. Чи є серед моїх знайомих старші та молодші за мене, з ким я можу поговорити про те, що мене цікавить?

IV. Творчий потенціал:

1. Що цікавого я можу придумати і зробити сам?
2. Чи маю я можливість відчувати себе самотійним?
3. Чи відоме мені справжнє кохання?
4. Чи часто я розумію причини того, що зі мною відбувається?

Основні принципи, над вихованням яких слід працювати у IX – XI класах.

1. «Я» та «Ми» – частина Всесвіту.
2. Пізнай себе і ти пізнаєш світ.
3. Скільки людей – стільки й думок. Істина – одна для всіх.
4. Кожна людина може навчитися Любити, Знати і Вміти.

Практичне заняття

«Технології у системі виховання: влади, спілкування, творчості, життєтворчості. ІКТ-технології як складова технології спілкування.

Технології здоров'язбереження у школі»

Методи навчання: індивідуальна та групова робота

Завдання для виконання:

1. Проаналізувати доцільність використання технологій у системі виховання школи: влади, спілкування, творчості, життєтворчості.
2. Співставте технології, ролі педагога, цілі і можливості використання технологій у системі виховання школи.
3. Зазначте девізи для кожної ролі, що відповідає технології.
4. Комунікації в Інтернеті у системі виховання школи: сучасні тенденції і можливості. Практичне оволодіння навичками користування ВЕБ 2.0.
5. Визначення професійних задач щодо використання технологій здоров'язбереження у школі.

Технології: влади, творчості, спілкування, життєтворчості.

Технологія влади:

- Роль: керівник-контролер
- Ідентичність – „Я-виконавець”
- **Девіз:**

« _____
_____ »

Технологія творчості:

- Роль: менеджер-організатор

- Ідентичність – „Я – професіонал”

- *Девіз:*

« _____
_____ »

Технологія спілкування:

- *Роль: лідер-комунікатор*

- Ідентичність – „Я – член команди”

- *Девіз:*

« _____
_____ »

Технологія життєтворчості

- Роль відсутня: Я – це Я, причина подій мого життя

- Ідентичність – „Я – вільна людина”

- *Девіз:*

« _____
_____ »

Технології спілкування: міжособистісне спілкування та віртуальне

Шляхи використання комунікацій в Інтернеті у системі виховання школи

<i>№п/п</i>	<i>Назва сервісу</i>	<i>шляхи використання</i>	
		<i>педагогами</i>	<i>учнями</i>
1.	Електронна пошта	1. Спілкування із колегами, батьками, учнями. 2. Розсилка інформації батькам. 3. Можливість підтримувати зв'язки із науковими	1. Спілкування. 2. Обмін навчальною інформацією. 3. Розвиток мовних та комунікативних навичок. 4. Одержання транс

		установами.	культурного досвіду.
2.	Форум	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційна діяльність. 2. Вирішення педагогічних проблем із колегами, батьками, учнями. 3. Обмін думками із учнями, коментування. 4. Вивчення думок, позицій. 5. Спілкування із батьками (сімейне виховання, консультування, сімейний порадник). 6. Надання інформації про Інтернет-ресурси. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обмін інформацією, думками із педагогами, однолітками. 2. Пошук відповідей на хвилюючі питання. 3. Висловлювання власної позиції.
3.	Чат	<ol style="list-style-type: none"> 1. Одночасне спілкування із: <ol style="list-style-type: none"> 1) учнями; 2) батьками; 3) колегами. 2. Прийняття педагогічних рішень (узгодження позиції, думки, способу дій). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спілкування (враження, оцінка, думка, позиція). 2. Складання домовленостей.
Технологій Веб 2.0			
4.	Блоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Консультації, рекомендації батькам щодо сімейного виховання. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота над проектами: пізнавальними, соціальними. 2. Спілкування.

		<p>2. Вирішення проблем класу, школи.</p> <p>3. Спілкування на певну тематику (знаходження односторонніх).</p> <p>4. Ведення спостережень, висвітлення подій.</p>	<p>3. Ведення щоденників: власних, класу.</p>
5.	Вікі	<p>1. Збір і структурування інформації спільно із колегами, учнями.</p> <p>2. Спільні звернення до батьків, місцевої громади, учнів.</p>	<p>1. Спільна робота щодо створення інформації із певної проблематики.</p> <p>2. Знаходження і висвітлення невідомих раніше фактів.</p>
6.	Флікри	<p>2. Фотоальбом виховної роботи школи, класу.</p> <p>3. Створення галереї художніх робіт учнів.</p> <p>4. Полікультурне виховання (карта землі), фото із різних населених пунктів, розширення власного кругозору вчителя.</p> <p>5. Збереження фото при відсутності можливості перекинути фото на комп'ютер.</p>	<p>1. Розміщення власної фото інформації – само презентація.</p> <p>2. Участь у колективній творчості.</p> <p>3. Можливість вивчати географію (наочно представляти собі географічні об'єкти).</p>
4.	Геокешинг	<p>1. Краєзнавча робота (знайомство із пам'ятками культури).</p>	<p>1. Здоровий образ життя (спортивне орієнтування).</p> <p>2. Ігрова діяльність</p>

	2. Вивчення ландшафту. 3. Вікторини (історичні, географічні).	(колективна, індивідуальна).
--	--	------------------------------

Використання веб-сайту школи у виховній роботі

- Сторінки окремих навчальних дисциплін (навчально-пізнавальні, для допитливих, для супроводу експериментальної діяльності). **Пізнавальна сфера.**

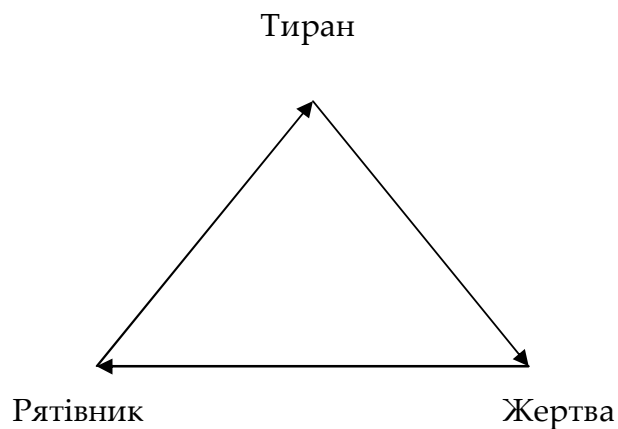
- Відображення виховної роботи у школі, фото, відео, відгуки, враження. **Всі сфери.**

- Історія школи, шкільного навчання, класу. **Соціальна сфера.**

- Посилання на корисні Інтернет-ресурси

- Полікультурне виховання. **Соціальна сфера.**

Модель неконструктивної взаємодії (за В. Синельниковим):

Здоров'язбереження у системі виховання школи

Баланс: тілесного, емоційного, раціонального, соціального і духовного вимірів.

Принцип природовідповідності.

Емоційна грамотність.

<i>Компоненти</i>	<i>Простір</i>			
	<i>природи</i>	<i>знаня</i>	<i>любові</i>	<i>духа</i>
Базовий інструмент	<i>Тіло</i>	<i>Свідомість</i>	<i>Психіка</i>	<i>Самосвідомість</i>
Базові потреби	<i>Територія і безпека</i>	<i>Соціальний статус</i>	<i>Емоційні контакти</i>	<i>Віра і нова інформація</i>
Соціальна реалізація	<i>Індивідуальність</i>	<i>Здатність до пізнання. Народження особистості</i>	<i>Здатність до любові, осягнення душі</i>	<i>Життєтворчість, вихід за межі власного життя</i>
Норма	<i>Фізичне здоров'я</i>	<i>Інтелектуальне здоров'я</i>	<i>Психологічне здоров'я</i>	<i>Духовне здоров'я</i>
Енергетичний центр	<i>Живіт</i>	<i>Мозок</i>	<i>Серце</i>	<i>Світло чистого духа</i>

Захист міні-проектів системи виховання школи

Основні вимоги до міні-проектів:

1. Міні-проект системи виховання школи включає такі обов'язкові елементи:
 - а. Модель системи виховання школи, у якій працюють учасники тренінгу
 - б. Відображення у проекті елементів командної взаємодії педагогічних працівників навчального закладу із урахуванням індивідуальних особливостей учасників тренінгу.
 - в. Особистісно-орієнтована та здоров'язберігаюча спрямованість системи виховання.

2. Міні-проект розробляється під час навчання за 18 годинною програмою п'ятьма представниками однієї школи.
3. Захист міні-проекту здійснюється під час практичної роботи в останній день тренінгу і оцінюється учасниками тренінгу та ведучими.

Критерії оцінювання міні-проекту:

№п/п	Критерії	Макс. оцінка	Учасники тренінгу	Тренери
1.	Наявність схеми проекту	5		
2.	Представлення фрагменту плану виховної роботи, який налічує не менше як 12 виховних заходів	5		
3.	У плані виховної роботи є відображення чотирьох складових цілісної особистості:			
	<ul style="list-style-type: none"> • Наявність особистісних смислів Чи є виховні заходи орієнтовані на пошук особистісних смислів 	5		
	<ul style="list-style-type: none"> • Рівень самоусвідомлення 	5		
	<ul style="list-style-type: none"> • Позитивне ставлення до соціуму 	5		
	<ul style="list-style-type: none"> • Творчий потенціал 	5		
4.	Відображення у проекті командної взаємодії педагогічного колективу	5		
5.	Представлення фрагменту виховного заходу із участю усіх 5 учасників тренінгу	15		
		50		

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I – Основні джерела:

1. Єрмаков І.Г. Виховання життєтворчості: моделі виховних систем. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 224 с.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Теория и практика командообразования. Современная технология создания команд. Санкт-Петербург: Речь, 2004. – 289 с.
3. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество.- М.: Академия, 2000.- 452 с.
4. Подласый И.П. Курс лекций по коррекционной педагогике: Учеб. пособие.- М.: ВЛАДОС, 2002.-352 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студентов пед. вузов. В 2 кн.- М.: ВЛАДОС, 1999. – Кн. Процесс воспитания.-256 с.
6. Помиткін Е.О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: Науково-методичний посібник.- К.: ІЗМН, 1996. -164 с.
7. Середа Е. И. Практикум по межличностным отношениям: помощь и личностный рост.- Санкт-Петербург, 2006.-223 с.

II – Додаткові джерела:

8. Гнатюк В. М. Управління системою виховання учнів у позакласній роботі загальноосвітньої школи: Дис. // канд. пед. наук: 13.00.01 / Інститут педагогіки АПН України. - К., 2000. – 17с.
9. Гузик Н. Десять ключових компетентностей, які обслуговують особистість та її природничий талант: реалізація в умовах шкільного навчання: науково-методичний посібник. – К., 2006.- 148с.
10. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник. /За ред. Л.В. Сохань, І.Г. Єрмакова, Г.М. Несен – К.: Богдана, 2003.- 520 с.
11. Захаренко О.А. Слово до нащадків.- К.: СПД Богданова А.М., 2006.-216 с.
12. Лыкова В.А. «Помогающее» слушание в педагогическом общении. Учебно-методическое пособие. – Одесса: ИУУ, 2001.- 34 с.

13. Матвієнко П.І. Комплексна оцінка ефективності навчально-виховного процесу: Курс лекцій.- Полтава, 2001.- 130 с.
14. Молодь обирає дію: співпрацюємо у соціальному проекті / За ред. О. Пометун, І. Сущенко.- К.: АПН, 2003.- 56 с.
15. Моргун В.Ф. Концепція багатовимірного розвитку особистості та її застосування. / Філософська і соціологічна думка.- 1992.- №2.- С. 27-40.
16. Никандров Н.Д. Ценности как основа целей воспитания. // Школа духовности. – 1997. – № 3. – С. 23 – 29.
17. Семиліт М.В. Проектування майбутнього особистості. - Черкаси: ЧОПОПІ, 2002.

III – Інтернет-ресурси:

18. Плеханов Е.А. Приоритеты и ценности современного образования. [цит. 2007, 27 грудня].- Доступний з: < <http://ricolor.org/rus/6/pi/19/>>
19. Колісник В. Яка система виховання-освіти нам потрібна: погляд інакодумця. [цит. 2008, 18 січня].- Доступний з: < <http://observer.sd.org.ua/news.php?id=10352>>
20. [http:// osvita.org.ua](http://osvita.org.ua) – каталог освітніх ресурсів, новини освіти.
21. <http://svitosvit.blogspot.com/> - блог з проблеми: «Особистісний розвиток учня у системі виховної роботи».
22. <http://inter-pedagogika.ru> – сайт кафедри педагогіки і психології сім'ї РДПУ ім.Герцена (психолого-педагогічний супровід освітніх процесів).
23. http://vio.fio.ru/vio_site/default.htm (електронний журнал «Вопросы интернет образования»).
24. <http://dao.kharkiv.edu> – Детское Акционерное Общество самого открытого типа (образы образования).
25. <http://www.tnpu.edu.ua/subjects/74/tvr/?page=11.php> - Завдання і зміст технологій виховної роботи в школах різного типу. (опис цілей, завдань виховання, приклади).

26. Калинаускас И. Духовное сообщество. [цит. 2007, 12 грудня].- Доступний з: <http://bookz.ru/authors/kalinauskas-igor_.html>
27. Калинаускас И. Жить надо! [цит. 2007, 12 грудня].- Доступний з: <http://bookz.ru/authors/kalinauskas-igor_.html>
28. Калинаускас И. Игры, в которые играет Я. [цит. 2007, 12 грудня].- Доступний з: <http://bookz.ru/authors/kalinauskas-igor_.html>
29. Калинаускас И. Наедине с миром. [цит. 2007, 12 грудня].- Доступний з: <http://bookz.ru/authors/kalinauskas-igor_.html>

У роботі використані матеріали:

1. Майстер-класів Шалви Амонашвілі, проведених ним у м. Черкаси, 2005 р. та МДЦ «Артек», 2007 р.
2. Тренінгу-семінару «Робота у команді» Центральноукраїнського регіонального навчального центру. Черкаси, 2006.
3. Майстер-класу Жеребнєвої Л.В. та Сивака О.І.: «Критерії ефективності виховного процесу».

ЗМІСТ

ПРОГРАМА МОДУЛЯ.....	3
ВСТУП ДО МОДУЛЯ. Організаційна частина	10
ТЕМА 1. 1. Професійні можливості педагогічного працівника у забезпеченні ефективного функціонування системи виховання школи.....	15
ТЕМА 1.2. Система виховання школи і особистісний розвиток її суб'єктів	32
Захист міні-проектів системи виховання школи.....	52
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ.....	58

Інструкція щодо профілактики синдрому вигорання педагогічних працівників

Синдром професійного вигорання — стан емоційного і фізичного виснаження, втрати власного я, погіршення виконання професійних обов'язків. Поява синдрому професійного вигорання, значною мірою, результат неефективної організації роботи.

1. Забезпечувати підготовку і структуру діяльності. Професіоналу важливо знати план дій, правила взаємодії, і хто за що, і як відповідає. Ставити посильні завдання, виділивши необхідні ресурси для їх виконання і мотивації. Спочатку просити, а вже потім наказувати і вимагати. Чарівне слово для співробітництва «Давайте...».
2. Надавати іншим і самому брати тайм-аут в стресовій ситуації. Тайм-аут (перерва у спілкуванні) необхідний для відновлення самоконтролю і збереження здоров'я. Тривалість тайм-ауту від 3-5 хв. до 1 -3 днів.
3. Публічно визнавати успіхи і конфіденційно критикувати. Один раз посварив — сім раз похвали. Багато маленьких нагород ефективніші однієї великої.
4. Уникати ролі «жертви обставин». Не пояснювати свої дії діями інших людей. Не змушувати підлеглого виправдовуватися. Не виправдовуватися самому, адже виправдовування є прихованим нападом. Запитувати «що?», «коли?», і «як?» замість «чому?».
5. Поважати право інших на власні думки і почуття. Створювати ситуації в яких ці думки і почуття будуть почуті і відчуті.

Самооцінка (оцінка) професійної ефективності

Прізвище, ім'я, по батькові

Дата

Самооцінка, оцінка (необхідне підкреслити).

Інструкція. Моніторинг професійної ефективності проводиться з метою більш глибокого розуміння вашої професійної діяльності і вашого внеску в спільні результати. Процес моніторингу дозволяє комплексно поглянути на вашу діяльність в цілому і, при необхідності, ви зможете внести в неї необхідні корективи.

Для оцінки передбачено чотири рівні, в кожний з яких входить по три показники, що відображують деякі якості, здібності, вміння. Вам необхідно оцінити кожний показник по 12-бальній шкалі у відповідності з тим, в якій мірі, як вам здається, у вас розвинута чи проявляється дана якість, здібність, вміння.

Шкала оцінки і показники	Початковий рівень 1-3 бали	Середній рівень 4-6 балів	Достатній рівень 7-9 балів	Високий рівень 10-12 балів
1. Рівень комунікативної компетентності				
1.1. Культура поведінки під час групових дискусій				
1.2. Культура міжособистісних комунікацій				
1.3. Вміння конструктивно вирішувати конфлікти				
2. Рівень професіоналізму				
2.1. Професійне знання предмета основної діяльності				
2.2. Уміння планувати власну діяльність				
2.3. Результативність				

3. Рівень відповідальності				
3.1. Рівень виконавської відповідальності				
3.2 Рівень відповідальності щодо спільних цінностей трудового колективу				
3.3. Рівень відповідальності за власну «зону відповідальності» в колективі				
4. Рівень креативності				
4.1. Здатність до інновацій, нестандартних рішень				
4.2. Гнучкість, пристосовуваність до нових ситуацій				
4.3. Конструктивна ініціативність				

**МОНІТОРИНГ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

Шкала оцінки і показники	Рівень											
	комунікативної компетентності			професіоналізму			відповідальності			креативності		
Список педагогів	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												
13.												
14.												
15.												
16.												
17.												
18.												
19.												
20.												

21.												
22.												
23.												
24.												
25.												
26.												

СКАРБНИЧКА ПОЗИТИВНИХ ЦІННОСТЕЙ

- ВПЕВНЕНІСТЬ У СОБИ**
- ЛЮБОВ ДО СЕБЕ**
- ДОВІРА ДО СЕБЕ І ЛЮДЕЙ**
- ВІДКРИТІСТЬ І ЧУТЛИВІСТЬ**
- ВМІННЯ БУТИ САМИМ СОБОЮ**
- ЗДАТНІСТЬ ЗМІНЮВАТИСЯ І ЗРОСТАТИ**
- ВАЖЛИВІ КРОКИ РОБИТИ ЗА ВЛАСНИМ ВИБОРОМ**
- ЛЮБИТИ БУТИ СОБОЮ**
- ЖИТИ У ЗГОДІ З САМИМ СОБОЮ**
- ВИБАЧАТИ СОБИ СВОЇ ПОМИЛКИ**
- З ЛЮБОВ'Ю ОБІЙМАТИ СВОЮ ВНУТРІШНЮ ДИТИНУ**
- З ЛЮБОВ'Ю СПРИЙМАТИ СВОЮ ВНУТРІШНЮ ЖІНКУ**
- З ЛЮБОВ'Ю СПРИЙМАТИ СВОГО ВНУТРІШНЬОГО МУЖЧИНУ**
- ДОЗВОЛЯТИ ІНШИМ ЛЮДЯМ БУТИ САМИМИ СОБОЮ**
- ВИСЛОВЛЮВАТИСЬ І ДУМАТИ ПОЗИТИВНО**
- ВМІТИ РОБИТИ ВИБІР**
- ДЛЯ КОЖНОЇ ПРОБЛЕМИ ЗНАХОДИТИ СВОЇ РІШЕННЯ**
- СПРИЙМАТИ КЕРІВНИКІВ ЯК ПОСЛАНЦІВ ДОЛІ**
- МАТИ ПРОФЕСІЙНІ СТОСУНКИ З КОЛЕГАМИ, І ПРАЦЮВАТИ З НИМИ В АТМОСФЕРІ ВЗАЄМНОСТІ**
- ЦІНУВАТИ СЕБЕ НА РОБОТІ**
- З РАДІСТЮ ХОДИТИ НА РОБОТУ**
- В РОБОТІ ЗНАХОДИТИ НАТХНЕННЯ І ЗАДОВОЛЕННЯ**

ПРИНЦИПОВІ АКсіОМИ

**1. КОЖНИЙ ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА СЕБЕ І ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ІНШИХ
УЧАСНИКІВ.**

2. БЛИЗКІСТЬ МОЖЛИВА І ПРИ ВІДСУТНОСТІ ВІДВЕРТОСТІ.

3. ВЕДУЧИЙ ПІДТРИМУЄ УЧАСНИКІВ.

**4. СПОЧАТКУ- ВЗАЄМОДІЯ , ПОТІМ- ДІЯ
ПРОЦЕСІНГ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ**

<p align="center">СОФІЯ, ЗИМА, НІЧ, ОЧІКУВАННЯ.</p>	<p align="center">ВІРА, ВЕСНА, РАНОК, ВХІД В КОНТАКТ</p>	<p align="center">НАДІЯ, ЛІТО, ДЕНЬ, РЕАЛІЗАЦІЯ СИТУАЦІЇ СПІЛКУВАННЯ</p>	<p align="center">ЛЮБОВ, ОСІНЬ, ВЕЧІР, ВИХІД З КОНТАКТУ</p>
<p>-ЩО Я ХОЧУ? -НАВІЩО ЦЕ МЕНІ? -ЧИМ ГОТОВИЙ ЗАПЛАТИТИ? -ВНУТРІШНЄ «ТАК!» ВЗАЄМОДІЇ -ВИБІР СТРАТЕГІЇ, ТЕРИТОРІЇ, УМОВ СПІЛКУВАННЯ -ІНФОРМАЦІЙНА ПІДГОТОВКА</p>	<p>-ЗБАЛАНСУЙТЕ «Я» -ПРИВЕРНІТЬ ДО СЕБЕ УВАГУ, ОТРИМАЙТЕ «ТАК- РЕАКЦІЮ» -ОБЛАШТУЙТЕ СИТУАЦІЮ: ЧЕРЕЗ ВПЕВНЕНІСТЬ, ПОЗИЦІЮ, ДИСТАНЦІЮ, ПРОСТІР - ПІДВЕДІТЬ СПІВБЕСІДНИКА ДО НЕОБХІДНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЧЕРЕЗ</p>	<p>-ОКРЕСЛІТЬ ПРОБЛЕМУ І ПОСТАВТЕ ЗАВДАННЯ -АКТИВНО СЛУХАЙТЕ -СТВОРІТЬ МОМЕНТ ЗДИВУВАННЯ (РОДЗИНКУ, РОЯЛЬ В КУЩАХ) -ЗАЯВІТЬ: ПРОПОЗИЦІЇ, ПРОХАННЯ,</p>	<p>-З'ЯСУЙТЕ МОЖЛИВІ ПОМИЛКИ, ПЕ РЕШКОДИ -ДОМОВТЕСЬ ПРО КОНТРОЛЬ -ПООБЦЯЙТЕ «ЦУКЕРКУ» (АБО «СТРАШИЛКУ ») -ПЕРЕВІРТЕ РОЗУМІННЯ І ГОТОВНІСТЬ</p>

<p>-ЕМОЦІЙНА ПІДГОТОВКА, -ВКЛЮЧЕННЯ РЕСУРСНОГО СТАНУ -ЗФОРМУВАТИ ГОТОВНІСТЬ ДО БУДЬ ЯКОГО РЕЗУЛЬТАТУ -СЕРДЕЧНИЙ САМОКОНТРОЛЬ</p>	<p>ПРИЄДНАННЯ І СУПРОВІД (ПОБАЧИТИ, ПОЧУТИ,ВІДЧУТИ РОЗІБРАТИСЯ, ЗРОЗУМІТИ) -УЗГОДЬТЕ ЦІЛІ -МОТИВУЙТЕ</p>	<p>УМОВЛЯННЯ, ВИМОГИ - СТРУКТУРУЙТЕ І КОНКРЕТИЗУЙТЕ ПО ЕТАПАХ ВАШІ ДІЇ -ВИЗНАЧТЕ РЕСУРСИ, ЧАС, КРИТЕРІЇ, ВЗАЄМНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ -ВКАЖІТЬ НА ПЕРСПЕКТИВИ</p>	<p>(«ТАК-РЕАКЦІЯ») - ОБМІНЯЙТЕСЬ ДУМКАМИ І ПОЧУТТЯМИ, ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ -ВИСЛОВІТЬ ПОДЯКУ (ЧИ ВИБАЧЕННЯ), СПОДІВАННЯ НА МАЙБУТНЄ</p>
---	---	--	--

Модель самореалізації людини у житті.

ПОТРЕБИ	РІВНІ ВИБОРУ	ПОТЕНЦІЙНІ ЗДАТНОСТІ		СПРЯМОВАННІСТЬ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
		ДО ПІЗНАННЯ	ДО ЛЮБОВІ	
потреба безпеки і особистої території (моя територія,	фізичний рівень	тіло-відчуття, пізнання свого тіла	індивідуальність (я + тіло) любов до тіла	фізичне здоров'я
	особистісний рівень	свідомість, пізнання себе	я-діяльнісне (я + я) любов до себе	психічне здоров'я

моя безпека)				
потреба у соціальному статусі та емоційних контактах (мій статус, мої контакти)	міжособистісний рівень	контакти, традиції, пізнання інших людей	я-особистісне (я + ти) любов до інших	гармонійні стосунки
	системний рівень	діяльність, пізнання своєї діяльності	я-професійне (я + ми) любов до роботи	взаємовигідні стосунки
потреба у вірі і новій інформації (мій світогляд, моє місце в світі)	планетарний рівень	минуле, сучасність, майбутнє, пізнання світу	пра-ми (я+ пра-ми) любов до світу	планетарний світогляд
	універсальний рівень	вічність, безмежність, нескінченність, пізнання всесвіту	(я + дух) абсолютна любов	універсальний світогляд

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ КОМАНДИ:

10 КРОКІВ ДО СВОЄЇ КОМАНДИ

КРОК ПЕРШИЙ: ВИЗНАЧЕННЯ УСВІДОМЛЕНИХ І НЕУСВІДОМЛЕНИХ ВЛАСНИХ ЦІЛЕЙ І СПІВСТАВЛЕННЯ ЇХ З РОБОТОЮ В КОМАНДІ.

КРОК ДРУГИЙ: ПІДБІР І ВІДБІР КАНДИДАТІВ У КОМАНДУ.

КРОК ТРЕТІЙ: РОБОТА ЧЛЕНІВ КОМАНДИ НАД ВЛАСНИМИ УСВІДОМЛЕНИМИ І НЕУСВІДОМЛЕНИМИ ЦІЛЯМИ.

КРОК ЧЕТВЕРТИЙ: ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ЧЛЕНІВ КОМАНДИ.

КРОК П'ЯТИЙ: ЦІЛЕСПРЯМОВАНЕ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ТА ЕНЕРГІЇ ЄДНОСТІ ЧЛЕНІВ КОМАНДИ.

КРОК ШОСТИЙ: ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ КОМАНДИ.

КРОК СЬОМИЙ: НАВЧАННЯ КОМАНДИ ТЕХНОЛОГІЯМ РОБОТИ.

КРОК ВОСЬМИЙ: СТВОРЕННЯ ЧИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІМІДЖУ КОМАНДИ.

КРОК ДЕВ'ЯТИЙ: ПІДСИЛЕННЯ «КОМАНДНОГО ДУХУ».

КРОК ДЕСЯТИЙ: СУПРОВІД ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНДИ.

10 ПРАВИЛ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ:

1. Усвідомте свої **наміри у процесі спілкування**. (Чого Ви хочете від спілкування: уваги, встановлення добрих стосунків, складання домовленостей?)

*Успішна взаємодія із оточуючим світом сприяє особистісному зростанню.
Зробіть світ навколо себе світлим, добрим, радісним!*

2. Якщо будете **уважними до процесу спілкування**, почнете більше розуміти і помічати.

3. Розвивайте **гнучкість** (здатність говорити і діяти у відповідності із «моделями світу» співрозмовників)

У спілкуванні ведучим буде той, хто має більше виборів. Змінюйте поведінку до тих пір поки не отримаєте бажаного результату.

4. Все, що Ви робите, **має бути сприятливим** для Вас і оточуючих людей.

*Ми хочемо, щоб спілкування було плідним і приносило задоволення.
Питання полягає в тому, **що Ви особисто** можете для цього зробити? Як організувати свою поведінку і свій досвід для того, щоб спілкування було максимально ефективним і приємним для обох сторін?*

5. Спілкування можливе **за умови розуміння**.

6. Ефективна взаємодія ґрунтується на повазі до світу іншої людини. *Вчіться толерантності. Уміння сприйняти, прийняти і зрозуміти іншого.*

7. **Зверніть увагу на:** просторове розташування, вираз обличчя, жести, постави, інтонацію.

Рухи тіла передають не зміст, а інформацію про процес спілкування.

8. Виражайте **відвертість і готовність зрозуміти**.

9. Спробуйте навчитись давати і сприймати **реальний зворотний зв'язок**.

10. Пам'ятайте про **драми спілкування**:

- драма слухання: слухаю, але не чую;
- драма розуміння: чую, але не розумію;
- драма мовлення: розумію, але не можу пояснити.

Модуль: особистісний розвиток учня – основа системи виховання школи

Вхідне діагностування

№п/п	Критерії оцінювання	Оцінка	
		Максимальна	Самооцінка
1.	<i>Здійснюючи виховання учнів в умовах школи, Ви добре знаєте відповіді на запитання:</i>		
	Що виховувати?	10	
	Навіщо виховувати?	10	
	Як виховувати?	10	
	З ким співпрацювати?	10	
2.	<i>У вас є цілісне бачення виховної системи школи і Ви вмієте її моделювати</i>	10	
3.	<i>У Вас достатньо знань з проблеми урахування вікової динаміки розвитку особистості</i>	10	
4.	<i>Ви знаєте критерії ефективності виховного процесу</i>	10	
5.	<i>Вам відомі принципи та етапи реалізації командної взаємодії педагогічного колективу у вирішенні завдань системи виховання школи</i>	10	
6.	<i>Ваші комунікативні уміння</i>	10	

	<i>дозволяють ефективно вирішувати виховні завдання</i>		
7.	<i>Ви вмієте використовувати технології у системі виховання школи</i>	10	
	<i>Разом:</i>		

Модуль: особистісний розвиток учня – основа системи виховання школи

Вихідне діагностування

<i>№ п/ п</i>	<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Оцінка</i>	
		<i>Максимальна</i>	<i>Самооцінка</i>
1.	<i>Ви добре знаєте відповіді на запитання:</i>		
	<i>Що виховувати?</i>	10	
	<i>Навіщо виховувати?</i>	10	
	<i>Як виховувати?</i>	10	
	<i>З ким співпрацювати?</i>	10	
2.	<i>У вас є цілісне бачення виховної системи школи і Ви вмієте її моделювати</i>	10	
3.	<i>У Вас достатньо знань з проблеми урахування вікової динаміки розвитку особистості</i>	10	
4.	<i>Ви знаєте критерії ефективності виховного процесу і вмієте планувати виховні заходи, враховуючи вікову динаміку особистісного розвитку</i>	10	

	<i>учнів</i>		
5.	<i>Ви знаєте свої командні ролі, професійні задачі і маєте бачення щодо їх реалізації у командній взаємодії педагогічного колективу</i>	10	
6.	<i>Навчання дозволило Вам розширити бачення можливостей використання технологій спілкування у системі виховання школи</i>	10	
7.	<i>У Вас є бачення особистісного розвитку учнів і педагогічних працівників у різних сферах життєдіяльності в умовах школи</i>	10	
	<i>Разом:</i>		

Будь ласка, оцініть ефективність тренінгу:

Не цікаво

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Цікаво

Не корисно

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Корисно

Небезпечно

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Безпечно

Некомфортно

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Комфортно